«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ	Ինտեգրված ուսուցման անհրաժեշտությունը տվյալ առարկայի դասավանդման գործընթացում
ԱՌԱՐԿԱ	Ռուսաց լեզու
ՀԵՂԻՆԱԿ	Մարինե Մեսրոպյան
ՄԱՐԶ	Արմավիր
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ	Մեծամորի միջնակարգ դպրոց

Բովանդակություն

Ներածություն 2

1.Ինտեգրացված դասի առանձնահատկությունները: 3

2.Ինտեգրված դասի պլանավորում 7

Եզրակացություն 14

Գրականության ցանկ 16

Ներածություն

Ուսումնական գործունեությունն իրենից ներկայացնում է նպատակամղված, հստակ կազմակերպված, բովանդակային առումով հարստացված և մեթոդապես հագեցած՝ ճանաչողական և դաստիարակչական շփման, փոխազդեցության, սովորողի և սովորեցնողի փոխհարաբերությունների համակարգ:

Ուսուցման կազմակերպական ձևերը պատմական տարբեր ժամանակներում տարբեր են եղել և պայմանավորված են եղել հասարակության զարգացման մակարդակով, գիտության զարգացման աստիճանով: Ուսումնական գործունեության հիմնական ձևերը դասակարգվում են տարբեր հիմքերով՝ ըստ մեթոդների, ուսուցման միջոցների, դասավանդողի և սովորողի փոխազդեցության բնույթով:

Աշխատանքի թեման խիստ արդիական է, ինչը պայմանավորված է ժամանակակից դպրոցում կատարվող վերափոխումներով, տեղաշարժերով, տեխնիկական և տեխնոլոգիական նորամուծություններով և մանկավարժական նոր տեխնոլոգիաների կիրառմամբ, որոնք հնարավորություն են ընձեռում ժամանակակից դպրոցում բարձրացնել դասավանդման գործընթացի արդյունավետությունը՝ ի հաշիվ դասի կառուցման առանձնահատկությունների:

Աշխատանքի շարադրման ընթացքում օգտագործվել են Վիգոտսկու, Կրուտեցկոյի, Պոդլասիյի, Սլաստենինի և այլ գիտնական-հոգեբան մանկավարժների աշխատությունները:

Աշխատանքի շարադրման ընթացքում մեր հիմնական նպատակը եղել է ժամանակակից

դպրոցում ինտեգրված ուսուցման առանձնահատկությունների ուսումնասիրումը:

Ելնելով մեր նպատակից՝ առաջադրվել են հետևյալ խնդիրները՝

-Վերլուծել ինտեգրացված դասի առանձնահատկությունները

-Ներկայացնել ինտեգրացված դասի առանձնահատկությունները:

Մեր աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երկու գլուխներից, եզրակացությունից և գրականության ցանկից:

1.Ինտեգրացված դասի առանձնահատկությունները:

Ինտեգրացված դասը հանրային կրթության ձևերից մեկն է: Այն իրականացնելու համար պահանջվում են նախապատրաստական լուրջ ջանքեր, սակայն փորձը ցույց է տվել, որ այդ դասերի արդյունավետությունը բավականին բարձր է: Յիմնականում երկու փոխկապակցված առարկաների դասի ընթացքում՝ 45րոպե,ունենում ենք աշխատող, ներդաշնակ սովորողներ:«Ինտեգրում»բառը նկատի ունենք տարբեր առարկաների, ուսումնական նյութերի մեջ մի ամբողջություն՝ փոխադարձ իրար լրացնող՝ և՛ իմաստով, և՛ ձևով: Այն չափազանց գրավիչ ձև է սովորողների համար, սովորողին տալիս է լիարժեք պատկերացում նյութի վերաբերյալ:Դա երկու նյութի խաչմերուկ է, որին հետևում է վերելքը, ապա՝ գագաթը՝ նպատակային դասը:

Այս երկու դաշնակից սուբյեկտների ներկայացումը տարբեր փուլերում հաջողությամբ է ավարտվում:Ինտեգրացված դասեր կարելի է անցկացնել օրինակ գրականություն-

պատմություն-երաժշտություն, քիմիա-կենսաբանություն-պատմություն և այլ առարկաներից:

Գիտությունների և արտադրության ինտեգրացման մեր ժամանակներում առաջնակարգ նշանակություն է ստանում գիտությունների համագործակցությունը՝ միջգիտական կապերը: Քանի որ ուսումնական առարկաները ուսուցանում են գիտությունների հիմունքները, ուստի հրատապ է դառնում նաև ուսուցման գործընթացում միջառարկայական կապերի իրականացումը: Ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնում են ոչ թե մեխանիկորեն սերտած ինտեգրացված տեղեկություններով, այլ իրականությունն միջառարկայական կապերով: «Ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է ոչ թե ինտեգրացում, այլ ուսումնական առարկաների ընթացակարգային կորդինացում միջառարկայական կապերի, որոնք արտացոլում են բնության և հասարակության մեջ առկա կապերը»[1]: Մանկավարժական պրակտիկայում երբեմն նույնացնում են միջառարկայական կապերը իրականացնող և ինտեգրացված դասերը:

Ինտեգրացված դասերը պիտի տարբերել միջառարկայական կապերը իրականացնող սովորական դասերից, որտեղ ուսումնասիրվում են ոչ թե ընտրովի թեմաներ /ինչպես ինտեգրացված դասերի ժամանակ է արվում/, այլ տվյալ առարկայի դպրոցական ծրագրային նյութերը:

Ինտեգրացված դասերը լավ է նկարագրել Ի. Պ. Պոդլասին, գրելով. «Ինտեգրացված դասերին միավորվում են մեկ թեմային նվիրված տարբեր

[1] Подласый И. П., Педагогика начальной школы, М. 2000, էջ 233

առարկաներից գիտելիքների բլոկները: Ուստի շատ կարևոր է ճիշտ որոշել ինտեգրացված դասի գլխավոր նպատակը: Երբ որոշված է ընդհանուր նպատակը, արդեն առարկաների բովանդակությունից ընտրում են միայն այն տեղեկությունները, որոնք անհրաժեշտ են նպատակին հասնելու համար[2]: Սակայն դեռևս ստեղծված չեն բավականաչափ ինտեգրացված դասագրքեր, ընդգծված և համակարգված չեն ուսումնական նյութերը, որը ուսուցչի համար դժվարին խնդիր է: Սակայն ուսուցչի համար դժվար չէ նախապես պլանավորել, թե տվյալ առարկայից այս կամ այն թեման, ենթաթեման անցնելիս ինչպիսի կապեր է ստեղծվելու հարակից առարկաների միջև:

Ինտեգրացված դասերը հզոր խթան են հանդիսանում սովորողի հոգեկան գործունեությունում: Սովորողները սկսում են վերլուծել, համեմատել, որոնել երկու օբյեկտների ու երևույթների միջև կապը: Այն հոգնածությունը, ձանձրույթը, որը սովորողների մոտ նկատվում է միանման դասից, վերանում է, այս դեպքում դասը առաջացնում է հետաքրքրություն, աշխույժ: Ինտեգրված դասերը հաճախ ուղեկցվում են բացահայտումներով ու հայտնագործություններով, առաջ է գալիս ստեղծագործական, հետազոտական աշխատանքը: Բացի վերը նշվածից, այս տեսակ դասերը ստեղծագործ ուսուցչին հնարավորություն են տալիս հասնել նոր մակարդակի, բացահայտել իր համար տեղեկություններ, մտնել նոր փուլ, իսկ սովորողին՝ զարգացնել ստեղծագործական մտածողությունը, ինքնակրթվելու

[2] Федосеева В. Н., Кирюшкин Д. М., “Педагогика”, 1972, էջ 20

հնարավորություն ստեղծել: Ընդ որում, ուսումնական նյութերը պետք է լինեն մատչելի, ոչ ծանրաբեռնված, դասարանում ուսումնական գործընթացը պետք է համապատասանի սահմանային ծավալին: Սովորողը պետք է ստանա այնքան տեղեկություն,որ չխճճվի նյութերում:

Ինտեգրացված դասը սովորաբար նախապես պլանավորվում է: Դա անհրաժեշտ է և համապատասխանում է ուսումնական ծրագրին, պատրաստակամություն է այլընտրանքային դասի: Հաճախ դրանք դասեր են՝ ինտեգրված ըստ թեմայի ընդհանրացումների և գիտելիքների ամրապնդման:

Միջնակարգ կրթության ժամանակակից կողմնորոշումը սերտորեն կապված է համակարգչային և ժամանակից տեխնոլոգիաներին: Այնպես որ, դասերը, միանշանակ, ինտեգրված են համակարգչային գիտությանը,որով ամրապնդում են նոր գիտելիքները անհատական համակարգչային ուսուցման համար: Ժամանակակից սովորողները մեծ հաճույքով են աշխատում համակարգչով,որն էլ դասը դարձնում է ավելի հետաքրքրաշարժ: Արդյունավետ դասերը նաև լեզվական կողմնորոշում են, որոնք սովորաբար ունեն համեմատական բնույթ,օրինակ,որոշակի առումով, հայերենի քերականություն և անգլերեն լեզու:

Առանձնապես օգտակար են լինում գրականության, պատմության և երաժշտության ինտեգրացված դասերը, որոնք ընթացքում խաղ-բեմադրությունը հաճախ կազմակերպվում է գրական կամ սցենարային ստեղծագործության սյուժեի հիման վրա,այդ ընթացքում ընթերցածը, տեսածը կամ լսածը վերարտադրվում է ‘դեմքի’ վրա՝ տարբեր արտահայտչամիջոցների՝ երաժշտական և խոսքային նրբերանգների,

դիմախաղի, ժեստերի, կեցվածքի միզանսցենի (խմբավորման) օգնությամբ: Միշտ չէ, որ սցենարը խիստ կանոնակարգված է. Այն կարող է հանդես գալ որպես հենք, որի սահմաններում զարգանում է ինպրովիզացիան: Լ. Վիգոդսկին գտնում էր, որ ցանկացած խաղի մեջ առկա են բեմադրության տարրեր[3]: Ինտեգրատիվ դասը ձևավորվում է գեղարվեստական գործունեության տարբեր տեսակների միջոցով, սակայն այն միջառարկայական կապերի վրա հիմնված ամբողջական համակարգ է: Դրա կարևորագույն խնդիրը աշակերտի անձի դաստիարակությունն է, արվեստի միջոցներով նրանց արժեքային հարաբերությունների ձևավորումը: Որպես ամբողջական գեղարվեստամանկավարժական ձև,այն պետք է ունենա իր մեթոդական առանձնահատուկությունները. ապրումակցման կազմակերպում, արվեստի բարոյական-գեղագիտական էության ըմբռնում, այդուհետ՝ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձեռքբերում:

Ժամանակակից դպրոցում ինտերգրացված դասերի և նորագույն ուսումնական մեթոդների կիրառումը հնարավոր չէ պատկերացնել առանց համակարգչային տեխնոլոգիաների: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ համակարգիչը կարող է փոխել ուսուցման ընթացքը՝ դարձնելով ուսուցումը ավելի հետաքրքիր և արդյունավետ, իսկ ստացված գիտելիքներն ավելի խորացված և ընդհանրացված:

Կրթության որակի բարձրացումը հիմնականում որոշվում է ուսուցման ակտիվ գործիքների

[3] Выгодский Л. С., Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк. М., 1991.

կիրառմամբ: Գիտենք, որ ակտիվ ուսուցումը ենթադրում է սովորողների ներգրավում ուսումնական գործընթաց: Այդ դեպքում սովորողը պարտադիր պետք է ակտիվ գործի և այդ գործունեության ընթացքում բացահայտի, մշակի և կիրառի ստացված գիտելիքները[4]:

[4] Водопьянова Ю. Е.. Активные методы обучения подростков как одна из форм личностно-ориентированного подхода в учебно-воспитательном процессе: На материале естественнонаучных дисциплин, 2005, էջ 2

2. Ինտեգրված դասի պլանավորում

Կրթության բովանդակությունը առանձին առարկաներից պատրաստի գիտելիքների ամբողջություն չէ, այդպիսի ընկալումը չի համապատասխանում ժամանակակից պահանջներին և աշխարհի մասին մասնատված, ոչ ամբողջական պատկերացում է տալիս:

Այս խնդրի հնարավոր լուծումներից մեկը ինտեգրված, միասնական ուսումնական և թեմատիկ ծրագրերի, դասընթացների և պլանների ստեղծումն է, որը միասնական մոտեցում է ցուցաբերում երևույթների ընկալմանը, գիտակցմանն ու ըմբռնմանը: Գլխավոր, ընդունված հիմնադրույթն այն է, որ մեզ շրջապատող աշխարհը միասնական ու ամբողջական է, ուստի ուսուցման առավել արդյունավետ տեսակը միավորված ամբողջական ուսուցումն է:

Միավորված ծրագրերը բնութագրվում են գիտության, տեխնիկայի, արվեստի տարբեր ոլորտներից գիտելիքների փոխներթափանցմամբ:

Միավորման /ինտեգրացիայի/ հիմք կարող են լինել.

- Բովանդակությունը /թեման, հասկացությունը, առանցքը/,
- Գործողություններն ու հմտությունները,
- Վերոնշյալ երկուսը միասին /ամբողջական.:

Միավորված ծրագրերը կառուցվում են այնպես, որ մի ոլորտի գիտելիքները հիմնվում են մի այլ ոլորտից ձեռք բերված գիտելիքների վրա: Այս մոտեցումը ենթադրում է համալիր պլանավորում, տարբեր բնագավառներից գիտելիքների, փաստերի, գաղափարների ու երևույթների սահմանում և իմաստավորում, ինչպես նաև դրանց գնահատում,

ինչը խթանիչ գործոն է սովորողների ճանաչողական և ստեղծագործական գործունեության համար:Այս մոտեցման հիմնական գործոնն այն է, որ ուսումնական առարկաները տարանջատված չեն միմյանցից, այլ սերտորեն փոխկապակցված են թեմայով,առանցքով:

Ժամանակակից մանկավարժական գրականության մեջ տարբերվում են ինտեգրված ուսումնական ծրագրերի հետևյալ տեսակները.

- Միջառարկայական,
- Բազմառարկայական,
- Անդրառարկայական:

Որպես միավորող առանցք՝ հաճախ հանդես է գալիս որևէ թեմա, որն ընդգրկում է մի քանի առարկաներ:

Ինտեգրված պարապմունքները իրականացվում են օբյեկտի բազմակողմանի քննությամբ,շրջակա աշխարհի իմաստալից ընկալմամբ, գիտելիքների համապատասխան համակարգի ձևավորմամբ, երևակայության ընկալմամբ, ստեղծագործական հետաքրքրությունների և դրական հուզական տրամադրության ապահովմամբ:

Մանկավարժության բնագավառի մի շարք տեսաբանների կարծիքով՝ ինտեգրված ուսուցումը երեխաների մեջ խթանում է աշխարհի ամբողջական պատկերի ձևավորումը: Ինտեգրված դասերի միջոցով հնարավոր է դառնում ձևավորել կենսականորեն անհրաժեշտ զանազան հմտություններ, հաղորդակցական տպավորություններով կիսվելու կարողություն և մշակույթ:

Ե՛վ տեսաբանները, և՛ պրակտիկ մանկավարժները հասկանում են, որ այսպիսի դասերի շնորհիվ երեխաները նույն առարկայի

վերաբերյալ ձեռք բերած իրենց գիտելիքները կիրառում են գործունեության տարբեր ոլորտներում: Այդ կերպ ուսուցման գործընթացը դառնում է առավել տնտեսված՝ չառանձնացնելով նկարչությունը, խոսքի զարգացումը, երգը, ֆիզկուլտուրան, և երեխաների մեջ ձևավորվում է աշխարհի վերաբերյալ ամբողջական պատկեր: Ինտեգրված դասերը երեխային թույլ են տալիս իրականացնելու իր ստեղծագործական բոլոր հնարավորությունները. Նա մտածում է, տրամաբանում, երևակայում, հետազոտում: Հարստանում է բառապաշարը, զարգանում են հաղորդակցական կարողությունները:

Ինտեգրված դասերը բնութագրվում են բազմակողմանի ուղղվածությամբ: Նման պարապմունքների հիմնական խնդիրներն են՝ երեխայի բազմակողմանի զարգացումը, տվյալ առարկայի մասին ամբողջական պատկերացումների ձևավորումը: Այս ամենի հետ մեկտեղ դասի այս ձևն ունի մի շարք առանձնահատկություններ.

•Ինտեգրված դասի ժամանակ առկա է գործունեության բազմաթիվ միջոցների խելամիտ կիրառում, որոնց առանցքային բովանդակության հիմքը մեկ թեմա է: Առաջադրանքները հստակեցվում են պարապմունքների յուրաքանչյուր փուլում:

•Ինտեգրված դասը կառուցվում է մեկ ամբողջական գործունեության հիմքով, որը միավորում է հսկայական տեղեկատվական դաշտ՝ փոխադարձ ներթափանցմամբ և ընդհանրացումներով:

•Ինտեգրված դասը սկզբունքորեն պահանջում է հստակ մտածողություն և տրամաբանույուն՝ ուսուցման բոլոր փուլերում: Սա նպաստում է համահավաք, կենտրոնացված ծրագրային նյութի

յուրացմանը՝ փոխգործուն աշխատանքների կիրառմամբ:

•Ինտեգրված դասը երեխային տալիս է բավականին լայն և վառ պատկերացումներ շրջապատող աշխարհի մասին, ուր նա իրապես ապրում է՝ փոխհարաբերությունների մեջ է երևույթների և առարկաների հետ, կապված է աշխարհում առկա բազմաթիվ նյութական և գեղարվեստական մշակույթների հետ: Հիմնական շեշտը դրվում է ոչ այնքան որոշակի գիտելիքների յուրացման , որքան ստեղծագործական մտածողության զարգացման վրա:

Սահմանված արդյունքները և ընկալումը վկայող ընդունելի փաստերը հստակ պատկերացնելուց հետո սկսվում է դասավանդման պլանավորումը:

Պլանավորման փուլում հարկավոր է քննության առնել մի շարք առանցքային հարցեր՝ ուղղված հատկապես աշակերտների գործունեությանը.

•Ի՞նչ գիտելիքներ և հմտություններ են պահանջվում աշակերտներից:

•Պահանջվող գիտելիքներն ու հմտությունները աշակերտներն ի՞նչ գործողությունների միջոցով կարող են յուրացնել:

•Ի՞նչ է հարկավոր մատուցել և ուսուցանել:

•Ինչպե՞ս լավագույնս կազմակերպել դասավանդման գործընթացը;

•Ի՞նչ նյութեր և ռեսուրսներ են անհրաժեշտ:

Ուսուցիչը պետք է անդրադառնա դասավանդման պլանավորման մանրամասներին, ընտրի դասավանդման մեթոդներ,նյութեր,որոշի դասերի հաջորդականությունը՝ ցանկալի արդյունքները

սահմանելուց և գնահատման հնարները կազմելուց հետո:

Ինտեգրված դասի նախապատրաստման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել պլանավորման հիմնական պահանջները.

- Ընտրել թեման,
- Պլանավորել դասերը, հիմնական նպատակն ու առաջադրանքները,
- Ըստ անհրաժեշտության փոփոխել առաջադրանքների հաջորդականությունը,
- Հստակեցնել դասի բովանդակությունը /վերլուծություն, ընտրություն, ստուգում/,
- Ապահովել նյութերը, որոնք ծառայում են դասի բուն նպատակին,
- Բացահայտել երեխաների ծանրաբեռնվածությունը /մտավոր, ֆիզիկական, բանավոր գործունեություն և այլն/:

Ինտեգրված դասեր կազմակերպել իս հարկավոր է հաշվի առնել`

-դասի նպատակը/ կարող է անհրաժեշտություն լինել կրճատելու թեմային հատկացված ժամաքանակը, սովորողների գիտելիքների հետ առաջացած դժվարությունները և այլն/,

-նյութի ընտրությունը/ անհրաժեշտ տեղեկություն, որը կծառայի դասի նպատակին/,

-համակարգող գործոնի որոշումը/տարբեր առարկաների տեղեկույթի միավորում`ընդհանուր հիմքի վրա/,

-դասընթացի նոր կառուցվածք իստեղծումը/գիտելիքների համակարգում ֆունկցիոնալ փոփոխություններ,

-բովանդակության մշակումը/ հին ձևերի վերացում, համակարգում, էլեմենտների միջև նոր կապերի ստեղծում/:

Կարևոր է նաև, որ ուսուցիչն իմանա, թե երբ և որ առարկաները կարելի է ինտեգրել, որպեսզի արդյունքն ակնհայտ լինի: Ինտեգրված դասի առանձնահատկությունն այն է, որ այդ դասերը կառուցվում են մեկ առարկայի հիմքի վրա, որն էլ գլխավորն է համարվում: Մյուսները նրան ինտեգրվում են` օգնելով ավելի ընդարձակ ուսումնասիրել գլխավոր առարկայի կապերը, խորը հասկանալու ուսումնասիրվող առարկայի էությունը, հասկանալ կապը առօրյա կյանքի հետ և հնարավորություն ունենալ ստացած գիտելիքները գործնականում կիրառելու: Տարրական դասարաններում ինտեգրված ուսուցման հիմքը բազմաբնույթ մտածողությունն է, որի կիրառումը խթանում է երեխաների գործնական կարողությունների զարգացմանը:

Ինտեգրված դասի ընթացքում՝ եթե ինչ-որ պահի առաջատար դեր խաղացել է ուսուցիչներից մեկը, երկրորդը չպետք է նստի ստվերում. նա ևս պետք է ակտիվ լինի՝ վերահսկի սովորողների աշխատանքը, օգնի կամ պատրաստվի հաջորդ փուլին: Դասի վերջում բոլոր սովորողները պետք է ինքնուրույն բացահայտեն այդ միջառարկայական կապը, նպատակը:

Ինտեգրված դասերի առանձնահատկությունները հետևյալն են.

1. Նախ և առաջ՝ այն հստակեցնում է ուսումնական նյութերի մեծ տեղեկատվություն, որի շնորհիվ իրականացվում է երեխայի սկզբունքների հիմնական հատկանիշներից մեկը:
2. Շրջապատող աշխարհին ինտեգրված դասերի ժամանակ ընկալվում է իր բազմազանությամբ և միօրինակությամբ՝ ապահովելով երեխայի

ամբողջական պատկերացումներն ու բազմազան կապերը՝ տարբեր օբյեկտների և երևույթների միջև:Նման դասերի շնորհիվ հնարավորություն է ստեղծվում իրականացնել ընդհանուր եզրակացությունների հանգեցնող գործողություն: Օրինակ՝ երաժշտության, գրականության,նկարչության միջոցով հնարավոր է վերածել այնպիսի հասկացության, ինչպիսին տրամադրությունն է: Կարևոր է որ կրթական ոլորտները մեկը մյուսի հետ համակցված լինեն կապող ընդհանուր առանցքով:

3. Գործունեության տարբեր տեսակների շնորհիվ ինտեգրված դասեի ընթացքում վերանում են հոգնածությունն ու լարվածությունը:

4. Ինտեգրված դասերն հնարավորություն են տալիս ոչ միայն երեխաներին, այլև ուսուցիչներին:

5. Պարբերաբար անցկացվող ինտեգրված դասերն առավել ապես նպաստում են երեխայի խոսքի զարգացմանը: Նրա մեջ ձևավորվում է համեմատելու, ընդհանրացնելու, եզրակացնելու կարողություններ:Վերանում են լարվածությունը, ծանրաբեռնվածությունը, ընդլայնվում է մտահորիզոնը: Ձևավորվում է կողմնորոշվելու ներդաշնակ և ինտելեկտուալ զարգացման հնարավորություն:

Ինտեգրացված դասերը հզոր խթան են հանդիսանում սովորողի հոգեկան գործունեությունում: Սովորողները սկսում են վերլուծել, համեմատել, որոնել երկու օբյեկտների ու երևույթների միջև կապը: Այն հոգնածությունը,ձանձրույթը,որը սովորողների մոտ նկատվում է միանման դասից,վերանում է,այս դեպքում դասը առաջացնում է հետաքրքրություն:

Ինտեգրված դասերը հաճախ ուղեկցվում են բացահայտումներով ու հայտնագործություններով, առաջ է գալիս ստեղծականությունը, հետազոտական աշխատանքը: Բացի վերը նշվածից, այս տեսակ դասերը ստեղծագործ ուսուցչին հնարավորություն են տալիս հասնել նոր մակարդակի, բացահայտել իր համար տեղեկություններ, մտնել նոր փուլ, իսկ սովորողին՝ զարգացնել ստեղծագործական մտածողությունը, ինքնակրթվել ու հնարավորություն ստեղծել: Ընդ որում, ուսումնական նյութերը պետք է լինեն մատչելի, ոչ ծանրաբեռնված, դասարանում ուսումնական գործընթացը պետք է համապատասխանի սահմանային ծավալին: Սովորողը պետք է ստանա այնքան տեղեկություն,որ չխճճվի նյութերում:

Ինտեգրված դասերը նպաստում են աշխարհի ամբողջական պատկերի ձևավորմանը, բնության, հասարակության մեջ տեղի ունեցող երևույթների միջև կապերի բացահայտմանն ու ընկալմանը: Ինտեգրումը հենց գիտական կապերի մերձեցման գործընթաց է, որն ուղեկցվում է տարբերակված ուսուցմամբ: Ինտեգրման գործընթացը միջառարկայական կապերի բարձրագույն ձև է և ուսուցման որակապես նոր աստիճան:Ինտեգրումը հնարավորություն է տալիս աշակերտին ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ, առաջացնում է հետաքրքրություն ուսման նկատմամբ, բարձրացնում է նրա իմացական կարողությունների մակարդակը: Տարրական դասարաններում ինտեգրման գործընթացն ունի իր առանձնահատկությունները և հիմնականում կրում է կոլեկտիվ բնույթ` : Երեխաները ուսուցման վաղ շրջանում ծանոթանում են շատ

հասկացությունների, երևույթների, առարկաների, սակայն դրանց մասին ունենում են տարրական պատկերացումներ: Ուսումնառության ընթացքում այդ պատկերացումների շրջանակը ընդարձակվում է: Նրանք ստանում են նորանոր գիտելիքներ` լրացնելով իրենց իմացածը: Այստեղ է, որ առաջ է գալիս ինտեգրված դասերի հիմնական դժվարությունը, քանի որ հարկավոր է պահպանել ցանկացած թեմայի դինամիկ զարգացումը:

Ինտեգրված դասերն իրենց հերթին հնարավորություն են տալիս ուսուցչին կրճատել որոշ թեմաների ուսուցման ժամկետները, բացառել տարբեր առարկաներից կրկնվող նյութերը, կոնկրետ նպատակից ելնելով` մեծ ուշադրություն դարձնել այն թեմաներին, որոնք անհրաժեշտ է համարում ուսուցիչը: Ինտեգրված դասերը թուլացնում են աշակերտների լարվածությունը, հանում են ձանձրույթը, քանի որ նրանք մի գործունեության ձևից անցնում են մեկ այլ գործունեության:

Ինտեգրման հիմնական և պարտադիր պայմաններից է աշակերտների ինքնագործունեության դերի բարձրացումը, քանի որ ինտեգրումը մյուս առարկաների հաշվին լրացնում է ուսումնասիրվող նյութի թեմատիկան, առաջ է բերում երևույթների ավելի խոր վերլուծության և ընդհանրացման: Ուսուցչից պահանջվում է լրացուցիչ պատրաստվածություն, բարձր ինտելեկտ, մանկավարժական վարպետություն:

Կարևոր է նաև, որ ուսուցիչն իմանա, թե երբ և որ առարկաները կարելի է ինտեգրել, որպեսզի արդյունքն ակնհայտ լինի: Ինտեգրված դասի առանձնահատկությունն այն է, որ այդ դասերը

կառուցվում են մեկ առարկայի հիմքի վրա,որն էլ գլխավորն է համարվում: Մյուսները նրան ինտեգրվում են` օգնելով ավելի ընդարձակ ուսումնասիրել գլխավոր առարկայի կապերը,խորը հասկանալու ուսումնասիրվող առարկայի էությունը,հասկանալ կապը առօրյա կյանքի հետև հնարավորություն ունենալ ստացած գիտելիքները գործնականում կիրառելու: Տարրական դասարաններում ինտեգրված ուսուցման հիմքը բազմաբնույթ մտածողությունն է, որի կիրառումը խթանում է երեխաների գործնական կարողությունների զարգացմանը:

Եզրակացություն

Ուսումնասիրելով թեման՝ եկա հետևյալ եզրակացության, որ ինտեգրված դասի նախապատրաստությունը սկսվում է դասի մանրամասն պլանը կազմելով: Փուլ առ փուլ, քայլ առ քայլ ընթանում է դասը: Յուրաքանչյուր փուլ ցույց է տալիս՝ ինչպես ճիշտ օգտագործել ժամանակը:

Ինտեգրված դասի նախապես պլանավորվումը անհրաժեշտ է և համապատասխանում է ուսումնական ծրագրին, պատրաստակամություն է այլընտրանքային դասի:

Ինտեգրված դասի նախապատրաստման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել պլանավորման հիմնական պահանջները.

- Ընտրել թեման,
- Պլանավորել դասերը, հիմնական նպատակն ու առաջադրանքները,
- Ըստ անհրաժեշտության փոփոխել առաջադրանքների հաջորդականությունը,
- Յստակեցնել դասի բովանդակությունը /վերլուծություն, ընտրություն, ստուգում/,
- Ապահովել նյութերը, որոնք ծառայում են դասի բուն նպատակին,
- Բացահայտել երեխաների ծանրաբեռնվածությունը /մտավոր, ֆիզիկական, բանավոր գործունեություն և այլն/:

Դասընթացների ինտեգրման մեթոդիկան արդյունավետ ճանապարհ է կրթության սկզբնական օղակի կատարելագործման համար:

Միջնակարգ կրթության ժամանակակից կողմնորոշումը սերտորեն կապված է

համակարգչային և ժամանակից տեխնոլոգիաներին: Այնպես որ, դասերը, միանշանակ, ինտեգրված են համակարգչային գիտությանը, որով ամրապնդում են նոր գիտելիքները անհատական համակարգչային ուսուցման համար: Ժամանակակից սովորողները մեծ հաճույքով են աշխատում համակարգչով, որն էլ դասը դարձնում է ավելի հետաքրքրաշարժ:

Այսպիսով, ինտեգրված դասը դառնում է նաև գրավիչ դերախաղ, սեմինար, քննարկում, ոչ թե գիտելիքների ծավալի խցկում: Այսօր մանկավարժությունը հակված է մտածելու, որ նմանատիպ դասերը սովորողի՝ մարդկային դրսևորման հիմք կարող են հանդիսանալ: Այն նպատակ ունի նաև ուսուցչին օգնել հարմարվելու վառ, աշխույժ, անհատական հետաքրքրություններով լի սովորողին:

Գրականության ցանկ

1. Подласый И. П., Педагогика начальной школы, М. 2000
2. Федосеева В. Н., Кирюшкин Д. М., “Педагогика”, 1972
3. Выгодский Л. С., Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк. М., 1991.
4. Водопьянова Ю. Е.. Активные методы обучения подростков как одна из форм личностно-ориентированного подхода в учебно-воспитательном процессе: На материале естественнонаучных дисциплин, 2005